

Περί Τέχνης και Πολιτισμού

ΑΠΟΨΕΙΣ

«Στέλλα Βιολάντη»

«**Η** Στέλλα Βιολάντη δεν μένει πια εδώ», της Μαρούλας Αβρααμίδου, από το Θέατρο Ενα. Σκηνοθεσία: Σταύρος Τσακίρης. Σκηνικά - κοστούμια: Σταύρος Αντωνόπουλος. Παίζουν: Έλλη Κυριακίδου, Ιωάννα Σιαφκάλη, Ανδρέας Βασιλείου, Κίμων Αποστολόπουλος, Ανδρούλα Αγαθαγγέλου, Καίτη Τσεριώτου, Θουκιδίδης Μηχανικός.

Το δραματουργικό και το πεζογραφικό έργο της Μαρούλας Αβρααμίδου διαπερνάται από ορισμένα έντονα μοτίβα, οι παραλλαγές των οποίων περιπλέκονται, εμβαθύνονται από έργο σε έργο και ορίζουν την τύχη των ηρώων της. Επιμένοντας σ' αυτά τα μοτίβα, η συγγραφέας αντιμετωπίζει με θάρρος τα διερευνόμενα προβλήματα και δεν διστάζει να κοιτάξει στα άδυτα της ανθρωπίνης ψυχής και μοίρας.

Στο έργο της «Η Στέλλα Βιολάντη δεν μένει πια εδώ», στο επίκεντρο είναι το θέμα της μητέρας, δοσμένο μέσα από μια ψυχολογική ανάλυση και με ευαισθησία. Αν αφήσουμε το εξωτερικό μέρος του έργου και κοιτάξουμε στο εσωτερικό του βάθος, θα δούμε ένα μητρικό σύμπλεγμα φόβων και ενοχών, σκληρά και τίμια καθορισμένο. Η κάθε γραμμή των σχέσεων μεταξύ της μητέρας και των παιδιών της στο έργο είναι και μια πτυχή αυτού του συμπλέγματος. Οι σχέσεις μητέρας - κόρης κρύβουν μέσα τους γυναικείο ανταγωνισμό. Ο φόβος της μητέρας για τη μη ολοκλήρωση από την κόρη του γυναικείου της προορισμού. Ο φόβος της μητέρας για το γιό της — φόβος για την πιθανότητα αμφίβολου ανδρισμού. Οι σχέσεις μητέρας - γιου. Απαίτηση από πλευράς της μητέρας θαυμασμού και κατανόησης, που τόσο μοιάζουν με ερωτική απαίτηση. Μητρικές ενοχές για οτιδήποτε παθαίνουν τα παιδιά της. Ενοχές για όλη τη ζωή της εκτός του μητρικού ρόλου. Όλα αυτά πραγματοποιήθηκαν στις ζωές και τους χαρακτήρες των προσώπων του έργου, πήραν την εξωτερική τους μορφή στην υπόθεση μιας απόμαχης θεατρίνας, της ανύπαντρης άρρωστης κόρης και του αποτυχεμένου ηθοποιού γιού.

Νομίζω ότι ο ψυχολογισμός των ανθρωπίνων σχέσεων έχει πολύ περισσότερη σημασία για τη συγγραφέα παρά η δραματική πλοκή, γι' αυτό και το εσωτερικό μέρος του έργου βαρύνει, ενώ το εξωτερικό κάπως αιωρείται σε ουτοπία, δεν φαίνεται τόσο πιστευτό, αναγνωρίσιμο. Ένωθα, ότι για μένα προσωπικά η Στέλλα Βιολάντη, δεσποτική, αυτάρεσκη, ονειροπαρμένη, «πριμαντόνα» δεν είναι τό-

σο πραγματική, όσο η ψυχολογική ουσία του χαρακτήρα της. Δεν τυχαίνει συχνά να μπορείς να ξεχωρίζεις έτσι τις δυο πραγματικότητες, αλλά σ' αυτή την περίπτωση η αξία του έργου βρίσκεται πέρα από το ρεαλιστικό κάλυμμα, στο πλάνο του υποσυνειδητού!

Δυστυχώς, ο σκηνοθέτης της παράστασης Σταύρος Τσακίρης δε στράφηκε προς το εσωτερικό μέρος του έργου, αλλά ανέπτυξε το ρεαλιστικό του στοιχείο ως τον ακραίο νατουραλισμό. Αυτοσχεδιάζοντας με βάση το κείμενο έφτιαξε στην κυριολεξία νέες μορφές. Έτσι οι πόρνες γειτόνισσες, που στο κείμενο υπάρχουν μόνο σαν φωνές πίσω από τον τοίχο, στην παράσταση παίρνουν σάρκα και οστά και παρουσιάζονται με υπερβολική αδρότητα. Η λέξη «συφιλιδική» από βρισιά στον καυγά τους μεταμορφώνεται σε πληγές στα πρόσωπα και σε παράλητα άκρα. Οι νύξεις στο κείμενο για ιδιαίτερη τρυφερότητα στις σχέσεις του γιού με το φίλο του «υλοποιούνται» στην παράσταση και γίνονται φιλή (για να μην υπάρχουν αμφιβολίες;) Η ανικανοποίητη σεξουαλικότητα της κόρης αποδίδεται στην παράσταση με σκηνές αυνανισμού. Η επιλειψία της — με νατουραλιστική κρίση. Ο πιστός θαυμαστής της Στέλλας στο κείμενο έρχεται βαρειά άρρωστος στην αγάπη του και το τελευταίο σχόλιο της συγγραφέα που τον αφορά, είναι «αρχίζει να σβήνει». Στην παράσταση φιγουράρει το πτώμα του, που το περιποιούνται, του κλείνουν το στόμα, τα μάτια κλπ.... Αυτή η σκηνοθετική γραμμή έβλαψε πολύ το έργο τραβώντας την προσοχή μας όχι μόνο στη ρεαλιστική πλευρά του αλλά και πέρα απ' αυτή στις νατουραλιστικές της προεκτάσεις.

Η σκηνογραφία του Σταύρου Αντωνόπουλου είχε άλλη κατεύθυνση και οδηγούσε μέσα από μια ουτοπική θεατρικότητα προς το υποσυνειδητό. Ο χώρος του Θεάτρου «ΕΝΑ» είναι ένας πολύ ιδιόμορφος και ιδιόρρυθμος χώρος που επιβάλλει δικούς του αυστηρούς κανονισμούς. Το δικό μου συμπέρασμα είναι ότι όσο πιο μακρινό είναι το σκηνικό παιχνίδι - είτε στο χρόνο, όπως κάποιο έργο εποχής, είτε στη στυλιστική του μορφή, τόσο πιο άνετα το παρακολουθούμε στην αίθουσα του Ενα. Αυτή η απόσταση κάνει το έργο να λειτουργεί σάμπως από μόνο του, μέσα στον εαυτό του, πράγμα που δεν απαιτεί τη δική μας άμεση συμμετοχή και ισορροπεί τη φυσική μας εγγύτητα στη σκηνή. Ένα έργο δοσμένο σε νατουραλιστική манιέρα απευθύνεται απαιτητικά στις αισθήσεις μας και μηδενίζει την αμυντική μας απομάκρυνση.

Νόνα Μολέσκη.